

FALLBESKRIVNINGAR PATOLOGI

Kastningar och dödfödslar, enstaka händelser eller besättningsproblem?

Att det finns kalvar som inte överlever sin födsel är inte helt ovanligt. Att kor och kvigor föder för tidigt eller kastar en död kalv händer också ibland. Att obducera foster och döfödda kalvar är bra, framför allt för att utesluta vissa diagnoser. Att enbart förlita sig på en obduktion för att lösa hela problemet går dock sällan.

TEXT, FOTO OCH OBDUKTIONER ÅSA LUNGGREN, DJURHÄLSOVETERINÄR, GÅRD & DJURHÄLSAN

Anamnesen på remissen är mycket viktig för att leda in utredaren på rätt spår och för att rätt prover ska kunna tas ut. Exempel på viktig information som behöver ges i anamnesen är besättningstyp (mjölk eller kött), besättningsstorlek, kalvningsperiod eller åretrunkalvning, antal förlorade kalvar/dräktigheter i förhållande till antal friska födda kalvar under perioden.

Är det vissa hondjur som är drabbade? Är det förstakalvare eller äldre kor? Drabbas en viss grupp eller avdelning? Har de döda kalvarna samma far? Finns det släktskap mellan hondjuren som förlorat kalvar? Annan sjuklighet på gården?

Utfodringen; finns misstankar om att foder eller vatten kan ligga bakom problemet?

”Normal” kastningsfrekvens och normal kalvförlust kan vara bra att känna till. Statistik för de olika raserna finns hos Växa/KAP, leta på husdjursstatistik.

Gårdsobduktion är ibland att föredra då kastade foster kan ha tunn hud och lätt gå sönder i transporten. Fosterhinnor är viktiga ledtrådar, viktigt att de i möjligaste mån kan undersökas samtidigt.

Missbildningar är tacksamma att hitta. I hjärta, hjärna, ryggrad och tarm är det inte ovanligt att se skador som är oförenliga med fortsatt liv.

Här följer några fall för att illustrera hur det kan se ut för oss som obducera.

Fall 1.

Anamnes:

Dikobesättning, brukar börja kalva i mitten/slutet av februari. Två kalvar döfödda/aborterade den 4 februari, inga andra djur sjuka. Obduktionsdatum 8 februari.

Obduktionsfynd:

Tjurkalv, 93 cm, fullt behårad, tänder frambrutna. Mekonium ses runt ändtarmsöppningen och i löpmagen. Inga andra makroskopiska fynd. Förruttelse omöjliggör histologi.

Kvigkalv, 86 cm, fullt behårad, tänder frambrutna. Kraftigt subkutant ödem runt naveln. Hyperemiska njurar. Kraftig förruttelse. Ingen efterbörd finns med för undersökning.

Kommentar:

Det finns tecken på cirkulationsstörning hos kvigkalven. Hos tjurkalven fanns mekonium i löpmagen. Kalven sväljer fostervatten under tiden i livmodern men normalt ska innehållet i löpmagen vara fritt från föroreningar. Mekonium i fostervattnet brukar ses som ett tecken

på stress, kanske i samband med dålig blodcirkulation och syrebrist.

Någon ytterligare information kan inte obduktionen bidra med.

Fall 2.

Anamnes:

Mjölkbесättning, cirka 100 kor, mjölkas i robot (AMS). Flera kor har kastat vid sju månaders dräktighet i samband med nedtrappning inför sinläggning. I remissen uttrycks oro för att utfodringen kan ligga bakom problemet.

Obducerad åtta dagar efter födseln. Kraftig förruttelse.

Obduktionsfynd:

Foster i normal storlek, 55 cm och normal utveckling. Inga synliga defekter.

Kommentar: Miljö eller utfodringsorsakade kastningar kan vara svåra att utreda enbart med obduktion av kastat foster. Ett gårdsbesök med uttagning av foderprov och genomgång av rutiner kring sinläggningen kan ge klarhet.

Vid gårdsbesök kan det ibland gå att få tag på fosterhinnor/efterbörd som kan bidra med information.

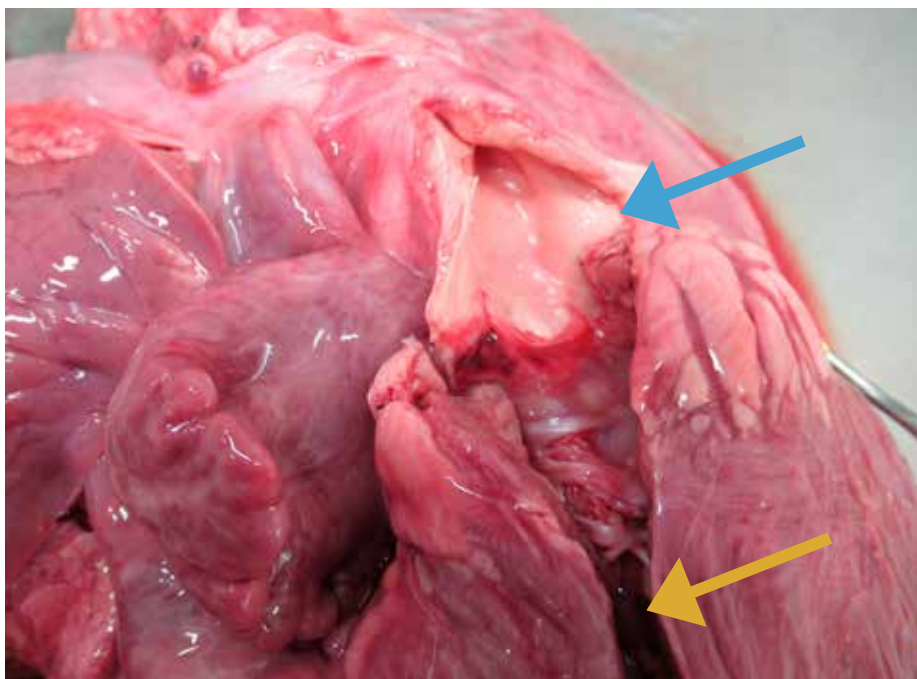
Blodprov eller mjölkprov från de kor som har kastat kan analyseras med avseende på antikroppar mot vissa →

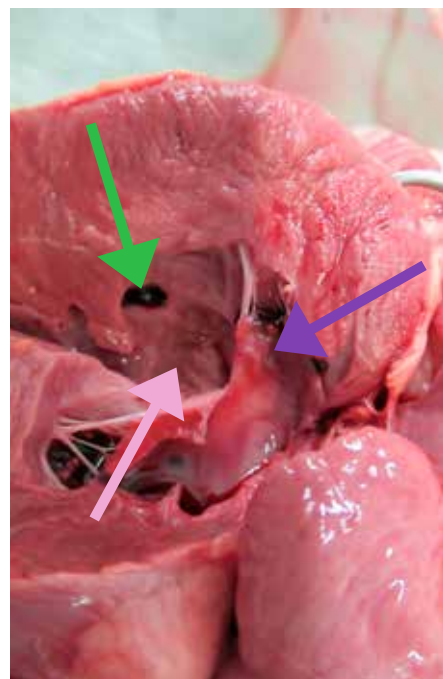
Fall 3. Kalvfoster.

Fall 3. Runt hjärta.

Fall 3. Aorta, blå pil aorta som smalnar av, gul pil vänster kammare.

Fall 3. Insida hjärta. Lila pil vänster förmak, rosa pil vänster kammare, grön pil ventrikulär septumdefekt.

infektioner. I mjölkbesättningar kan ibland även tankmjölksprov användas i utredningen.

Fall 3.

Anamnes:

Liten dikobesättning som brukar ha mycket god djurhälsa, renrasiga djur, har en egen tjur.

Detta år, var åtta av 27 hondjur tomma vid dräktighetsundersökningen på hösten. Nu, december 2021, har dessutom två kor kastat sina kalvar tre månader före förväntad kalvning.

Obducerad 1 dag efter födseln, lindrig förruttelse.

Obduktionsfynd:

Ganska stort foster med "späckigt" utseende. Helt hårlös, 55 cm lång vilket motsvarar sju dräktighetsmånader. Svullen buk med subkutana ödem. Kraftig ascites, hydrothorax och hydroperikard.

Vid undersökning av hjärtat ses en kraftigt underutvecklad vänster kammare, en ventrikulär septumdefekt och aortastenosis. Aortaostiet är felaktigt och leder bara till arteria carotis, medan arteria pulmonalis är bred och även leder till aortabågen.

Diagnos:

Hjärtmisbildningar.

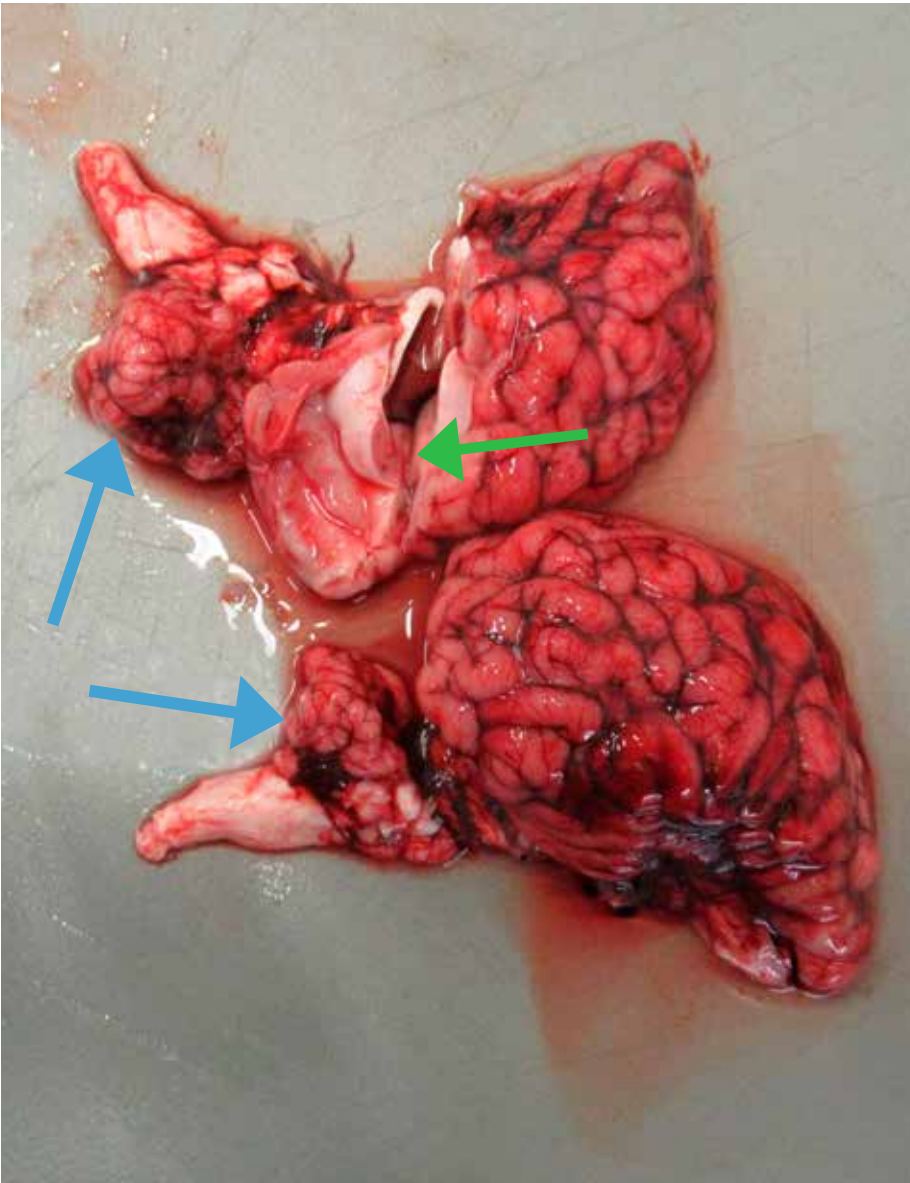
Kommentar:

Fostret har dött och stötts ut ur livmodern. Den andra kastade kalven är inte undersökt och det går inte att bevisa något samband med de tomma korna men djurägaren väljer att byta tjur.

Fall 4.

Anamnes:

Dikobesättning med cirka 100 kalvningar/år. Ekologisk, integrerad, slaktar cirka 150 djur/år. Fem kor som var konstaterat dräktiga i höstas, 2022, har visat sig vara tomma nu. Två kalvar har fötts, första veckan i mars 2023, döda och med krokiga ben.

Fall 4. Hjärna, blå pilar lillhjärnans vänstra (överst) och högra (nederst) halva grön pil hydrocephalus.

Fall 4. Framben.

Fall 4. Bakben.

Obduktionsfynd:

Normalstor kalv, cirka 95 cm, fullt behårad, frambrutna tänder.

Ingen påvisad träckavgång, atelektiska, icke luftförande lungor.

Alla fyra benens kotleder är kraftigt sammanböjda och går inte att räta ut, även efter avskärande av böjsenorna (ankylos). Bakbenen har även kraftigt upprätade hasleder och knäleder som inte går att böja. Bäckenet är smalt.

I hjärnans främre, vänstra del har ett område, cirka 2 cm i diameter, mycket tunn, (cirka 1 mm) hjärnbark och innanför ett område som är vätskefyllt (hydrocephalus). Högra halvan av cerebellum

är endast en tredjedel så stor som den vänstra (hypoplasi).

I hjärtat är det multipla blödningar under epikardiet.

Prov för påvisande av Schmallenberg-virus (PCR) är taget.

Kommentar:

De påvisade förändringarna är mycket typiska för en infektion med Schmallenberg-virus. Ett positivt resultat vid PCR-undersökning ger en definitiv diagnos. Ett negativt resultat utesluter inte Schmallenberg-virus som orsak, eftersom tidpunkten för infektionen hos nötkreatur ligger förhållandevis långt bak i tiden.

Dessa fyra fall visar att aborter och dödfödselar är ett jätteområde att utreda.

För att ge djurägaren ett bra svar på orsaken till problemen behöver vi hjälpas åt, på fältet, vid obduktionsbordet och på labbet.

Fruktksamhetsproblem kan ibland liknas vid en "pusseldeckare" som ofta, men inte alltid får sin lösning. ■

ARTIKELNS REFERENSER

1. Maxie: Jubb, Kennedy, & Palmer's Pathology of Domestic Animals, Fifth edition.
2. www.SVA.se, Abort hos nötkreatur